

Уладзіслава АРЦЮКОЎСКАЯ:

«СМЕЛАСЦЬ У ТВОРЧАСЦІ — СЁННЯШНІ ТРЭНД»

На Нацыянальнай тэатральнай прэміі мюзікл-дэтэктыў «Джэк Патрашыцель» Маладзёжнага тэатра эстрады быў прызнаны найлепшым у секцыі «Музычны тэатр». Прыклад, калі поспех пачынаецца з асобных людзей, аб'яднаных агульнай мэтай і жаданнем выніку. І роля мастацкага кіраўніка калектыву Уладзіславы Арцюкоўскай у гэтым адметная. Як яна сама прызнаецца, магла б быць палкаводцам, распрацоўваць стратэгічныя планы і змагацца да апошняга патрона, але... Замест гэтага піша сцэнарыі, ставіць спектаклі і кіруе ўсімі творчымі працэсамі. І шчыра верыць, што змяніць свет можа кожны па меры сваіх магчымасцяў, характару і любові...

— Уладзіслава Ігараўна, з вашым прыходам у тэатр жанр мюзікла пачаў тут развівацца ў розных напрамках... Тры гады таму вы агучвалі жаданне працаваць плённа, і сёння ўжо можна падводзіць пэўныя прамежкавыя вынікі зробленага.

— Стабільна дванаццаць прэм'ер на год — такога, магчыма, больш нідзе і не сустрэнеш. І ў мяне часта пытаюць, адкуль столькі творчай энергіі? А ў нас проста кожны займаецца сваім напрамкам: адны робяць канцэртныя праграмы, іншыя — пастаноўкі. Мы ладзім канцэрты ў Палацы Рэспублікі з тэлевізійнымі трансляцыямі і тым самым папулярызуюем нашых артыстаў — у Беларусі часта сваіх проста не ведаюць. Многія планы парушыла пандэмія, нешта давалося мяняць, аднак мы не спыніліся. Проста даводзіцца прыстасоўвацца да жыцця. Як эксперымент, нават рабілі канцэрт у батанічным садзе, што дазволіла сабраць аўдыторыю на свежым паветры.

— Тэатральнаму мастацтву ў адрозненне ад, скажам, кіно больш складана адаптавацца ў новых рэаліях, бо нават тыя ж інтэрнэт-пляцоўкі — гэта не раўнацэнная замена сцэне, і там усё прыманне не тое...

— Згодная, тэатр не павінен быць анлайн, бо тэатр — гэта магія, таямніца, жывая энергія. Калі не ўдалося данесці аўдыторыі свой пасыл, то яна і не атрымае катарсіс. Калі глядач выходзіць са спектакля, то ён павінен быць напоўнены энергіяй. І для артыстаў кожная сустрэча з глядачамі з'яўляецца тым самым абменам энергіямі і магіяй, якія напаўняюць усіх.

— Якія тэндэнцыі ўласцівыя сучаснаму мюзіклу і дзе мы, беларусы, у гэтым кантэксце?

— Сучасныя глядачы вельмі распешчаныя. Нават дзіця цяжка нечыім здзівіць пасля тых магчымасцяў, якія дае яму тэлефон. Я, напрыклад, памятаю, колькі была пад уражаннем, калі ў дзяцінстве глядзела ў ТЮГу «Міколку-паравоза». Сучасным дзецям ужо цяжка ўспрымаць гэтую гісторыю, бо яны бачаць пэўны прымітывізм, і ўсё ім здаецца несапраўдным. Але ж тэатр — гэта пэўная ўмоўнасць. І музыка з'яўляецца той самай вібрацыяй, якая стварае непаўторную атмасферу і ўздзейнічае на аўдыторыю. Таму мне і падабаецца жанр мюзікла, бо ён аб'ядноўвае тэатральнае і музыкальнае мастацтва. У нас сабраліся выдатныя вакалісты, адметная сугучнасць галасоў. Мы маем магчымасць сіламі такіх людзей рабіць неверагодныя рэчы. І, думаю, за гэтым будучыня. Я разумею, што, напрыклад, такі жанр, як мюзікл-прытча — «Ты і я», яшчэ і на беларускай мове — складаны для ўспрымання. Мне нават у працэсе падрыхтоўкі

казалі, што я адчайна смелая, бо звычайна калі беларуская тэма падымаецца, то гэта лапці, вёска і гэтак далей, а ў нас там багі, волаты, філасофія плюс мова, якую не ўсе дастаткова добра разумеюць. Але калі ўсё так, то значыць, праблема ў нас саміх, што не маем павягі да роднага слова... Альбо іншы прыклад — мюзікл-дэтэктыў «Джэк Патрашыцель», гісторыя, у якой глядачам яшчэ трэба разабрацца, хто вінаваты, а хто не. Кожны раз, калі я бяруся за новыя тэмы, калегі кажуць, што я рызыкую. Але, па маім назіраннях, смеласць у творчасці — гэта сённяшні трэнд. Рызыкаваць варта, толькі мы, беларусы, вельмі баімся тое рабіць.

— Чым вы можаце растлумачыць гэтую боязь і няўменне любіць сваё?

— Няўменне любіць — самае страшнае для беларусаў. І я не спісваю гэта на ментальнасць ці гісторыю. На мой погляд, прычы-

і пакліча за сабой. Пачаць варта з малага, з саміх сябе. Навучыцца хваліць уласных дзяцей, ганарыцца тым, што робіць і стварае кожны з нас. А атрымліваецца, што часцей чуеш крытыку... У той жа Маскве кожны тэатр і артыст заўсёды скажуць вам, што яны самыя лепшыя, хоць, вядома, выходзяць пастаноўкі рознага ўзроўню, без гэтага ў творчасці ніяк. Аднак там будуць пераконваць, што іх работа выдатная. Вось да чаго трэба імкнуцца — да ўмення любіць сваё і радавацца за іншых.

— Мяне прыемна здзівіла і прадавала, што на вашым сайце размешчаны кантакты розных службаў дапамогі тым, хто знаходзіцца ў сітуацыі нейкай залежнасці ці падваргаецца гвалту... Чыя гэта ідэя і ці спрацоўвае яна?

Бліц-апытанне:

1. Любая форс-мажорная сітуацыя для мяне... — Гэта цікавае выпрабаванне.
2. Творчасць губіць... — Абыякавасць.
3. Тры эпізоды вашай біяграфіі, якія маглі б стаць асновай добрага сцэнарыя... — Мае дзіцячыя прыгоды, якія былі вельмі вялікімі. Абавязкова нешта пра першае каханне. І хацелася б яшчэ напісаць пра штосьці, чаго са мной яшчэ не здаралася.
4. Назавіце фільм, які вы гатовы глядзець у любым настроі — Я вельмі люблю «Гары Потэра». Цуды і выдуманы свет мяне вельмі захапляюць. Творчасць Джаан Роўлінг і тое, я яна прыдумала гэты твор, для мяне — той узровень, да якога я сама імкнуся.
5. Што вы думаеце пра сучасных жанчын? — Яны зашмат клапацяцца пра сваё аблічча. Я згодная з тым, што трэба сачыць за вонкавым выглядам, але варта думаць і пра духоўнае.

на — адсутнасць выхавання, што бярэ пачатак у дзяцінстве. У нас на падкорцы адкладваецца паўсюднае бурчанне, маўляў, усё ў нас дрэннае і мы такія ж. А глядзіш на людзей — і ўсе яны не дурні. Мая мама лічыла, што меланхолічнасць у нас — ад адсутнасці сонца, а як вынік, гэта адбіваецца на ўспрыманні навакольнага свету. Нам не хапае аптымізму. Калі, пачынаючы з сям'і, будзе прывівацца пачуццё любові да сябе, усіх, хто побач, то можна спадзявацца на змены. А мы ж часта нават не ведаем імёнаў сваіх суседзяў, не кажучы пра тое, каб запрасіць іх на гарбату. Мы надочы пачалі работу над новай тэмай, дзе прысутнічае рэлігія, і ў працэсе выявілася, што сярод супрацоўнікаў у нас ёсць глыбока веруючыя людзі. І, уявіце сабе, яны гатовыя працаваць пакуль нават без аплаты, настолькі ім важная рэалізацыя ідэі. Я перакананая, што ўсе мы маем патрэбу ў духоўным. Галоўнае толькі, каб знайшліся тыя, хто падкажа шлях

— Я перакананая, што такая інфармацыя павінна быць на любых сайтах. Ніколі не ведаеш, дзе і ў які момант чалавек знойдзе яе, і, можа, менавіта гэта і падштурхне да дзеянняў. Псіхалагічныя праблемы заўсёды вельмі складаныя, і здараецца, што часам людзям не так цяжка вылучыцца, як зрабіць крок насустрэч такому рашэнню. Тут павінна быць узаемная павяга.

Мы і тэатр будзем па гэтым прынцыпе. Калі я толькі прыйшла сюды працаваць, то не ўсе былі настроеныя добрабычліва. Але мы сталі размаўляць. Бывала, па гадзіне з кожным гаварылі. Я не шкадавала энергіі і часу, таму што разумела: людзям гэта патрэбна. Многія праблемы мы здолелі б вырашыць, калі б навучыліся размаўляць і чуць адно аднаго.

— А дзе вы бераце рэсурс, каб аднаўляць энергію, якую траціце на работу з калектывам і творчы працэс?

можа лётаць. Таксама і глядачы, калі прыйдуць у наш тэатр і за праглядам спектакля вырвуцца са сваёй штодзённасці, то гэта сведчанне таму, што робім усё недарэмна. Я ў складзе рэжысёрска-пастаноўчай групы фестывалю «Вытокі» праехалася па беларускіх гарадах і ўбачыла, як жывуць людзі. У іх ёсць работа, сям'я, але няма захаплення. А без гэтага чалавек не атрымлівае напаўнення. І калі людзі прыходзілі на нашы акцыі, я бачыла шчаслівыя твары. Ім тое патрэбна.

— Калі едзеце з гастролямі ў іншыя гарады, як сустрэкаюць?

— Часам людзі думаюць, што да іх прыехалі з Масквы. Чамусьці многія думаюць, што няма ў Беларусі добрых артыстаў, а толькі прыезджыя. У нас, напрыклад, працуе акцёр Руслан Чарнецкі, якога ведаюць па расійскіх серыялах, і таму перакананыя, што артыст не беларускі. Нашы прыезды даюць людзям наглядны прыклад, якіх выдатных артыстаў мы маем. Цікава было б паехаць з гастролямі па Расіі і паглядзець, як там нас будуць прымаць.

— Раней вы працавалі ў іншых тэатрах і нават абласцях. Прыход у Маладзёжны тэатр эстрады — важны крок у вашай кар'еры?

— Я па адукацыі драматычны рэжысёр, але не скажу, што гарэла жаданнем ісці сюды. Мяне выклікаў да сябе міністр культуры (ім тады быў Юрый Паўлавіч Бондар) і прапанаваў гэтую пасаду. Я ўзяла час на роздум, бо не люблю непрафесіяналізму, вельмі педантычная ва ўсім, і таму не разумела, ці змагу справіцца з пастаўленай задачай, выбудаваць адносіны. Тут вырашальную ролю адыграў мой муж. Ён сказаў, што трэба пагаджацца, бо інакш нічога нідзе

так і не зменіцца, калі ўсе толькі і будзем сумнявацца і чакаць. Спачатку сапраўды было вельмі складана. Нехта не пажадаў працаваць са мной і сышоў, а на змену ім прыйшлі маладыя артысты-энтузіясты.

— Якіх прынцыпаў вы прытрымліваецеся як мастацкі кіраўнік тэатра?

— Я па жыцці не люблю здраднікаў і заўсёды давяраю людзям. Не люблю, калі ў вочы мне кажуць адно, а за спінай зусім іншае. Як для мяне, то лепш адразу скажы, што ненавідзіш. У мяне быў выпадак, калі мне адна калега так і сказала: я цяпець вас не магла, а потым прыгледзелася і зразумела, якая вы працавітая. Мы ж робім адну агульную справу. Не трэба крывадушнічаць, будзьце шчырымі.

— Яшчэ ў школе спектакль па вашай п'есе «Пакуль зоркі не згаслі» быў адзначаны ўзнагародай. Потым ва ўніверсітэце заўважылі вашу пастаноўку TUTTI FRUTTI. То-бок з самага пачатку вашага прафесійнага шляху жыццё з адабрэннем прымала вашу творчасць. Цяпер за плячыма вялікая колькасць пастановак, узнагарод, ці не даводзілася хварэць на зорную хваробу?

— Я заўсёды імкнуся глядзець на сябе збоку, паколькі ведаю, што зорная хвароба можа паглынуць любога і вельмі хутка. Таму час ад часу пытаюся ў сябе: ці не загулялася я? І пастаянна кудысьці бягу, нешта сабе прыдумваю. Прычым я такая з дзяцінства. Мне заўсёды патрэбен рух, новыя справы.

— Вашы дзеці таксама цягнуцца да творчасці?

— Так, мае дзяткі ўсе знайшлі сябе ў творчасці, а я думаю, чаму яны не хімікі ці матэматыкі? Бо творчая прафесія — гэта складаны шлях, дзе цябе ўвесь час б'юць, а трэба ўставаць і ісці далей. Неяк глядзела, як Сільвестр Сталонэ распавядаў пра свае спробы прабіцца. Сем гадоў пісаў сцэнарыі, і яму паўсюль адмаўлялі. Дабіўся ўсё ж свайго, але не кожны здольны столькі часу змагацца безвынікова. Нават першая няўдалая спроба можа зламаць чалавека, і ён сыходзіць у іншую прафесію. Таму тут трэба мець вялікую сілу.

— Якія рысы вашых персанажаў вам найбольш блізкія?

— Мне падабаюцца мужныя героі. У кожнага з іх вучуся дастойна прымаць любыя выпрабаванні лёсу. Эмоцыі ніколі не дапамагаюць. Хоць я вельмі эмацыянальны і сентыментальны чалавек, але ўсё залежыць ад кантэксту сітуацыі. Магу пачуць кранальную гісторыю і заплакаць — і тады гэта будучы слёзы ачышчэння. А ў астатнім дысцыпліную сябе, бо лічу, што кожны дзень — гэта барацьба і выпрабаванне, дзе трэба ўмець выстаяць.

— На вашу думку, ці можна сёння пралічыць поспех пастаноўкі, калі рабіць стаўкі на рэжысёра, склад артыстаў і г. д.?

— Як драматург я ведаю заўсёды, якія моманты могуць «стрэліць». Але творчасць — як вера, яна проста павінна быць. І самае галоўнае, каб сэрца спявала. А калі толькі галавой пралічваеш, то нічога не атрымаецца.

Алена ДРАПКО.
Фота з архіва герані.